Skupna izjava ETUCE-EFEE o preprečevanju in obvladovanju psihosocialnih tveganj v izobraževanju

Dokument za projekt socialnega dialoga »APRES COVID«

Izjava bo predložena v sprejetje na plenarnem zasedanju ESSDE decembra 2025.

Psihosocialna tveganja so vse bolj prepoznana kot ena od skrbi za varnost in zdravje pri delu v izobraževalnem sektorju. Že pred pandemijo COVID-19 so se učitelji, akademiki, vodje šol in podporno osebje v izobraževanju po Evropi soočali s številnimi poklicnimi nevarnostmi, vključno z delovno obremenitvijo, pomanjkanjem osebja in motnjami učencev. Pandemija je pomembno vplivala na te izzive, okrepila obstoječa psihosocialna tveganja in pospešila strukturne spremembe, kot so digitalizacija, večja socialna kompleksnost v učilnicah in večja izpostavljenost stresu, povezanemu z delom.

Na podlagi dolgoletnega sodelovanja na področju varnosti in zdravja pri delu sta Evropski odbor sindikatov za izobraževanje (ETUCE) in Evropska federacija delodajalcev v izobraževanju (EFEE) kot evropska sektorska socialna partnerja v izobraževanju skupaj razvila projekt socialnega dialoga APRES COVID (2023–2025). Ta pobuda, ki jo sofinancira Evropska unija, je bila namenjena oceni dolgoročnega vpliva pandemije na psihosocialna tveganja v izobraževanju in spodbujanju pravičnega, trajnostnega in izobraževalno usmerjenega okrevanja. S socialnim dialogom, skupnimi raziskavami in krepitvijo zmogljivosti je projekt okrepil razumevanje psihosocialnih tveganj v izobraževanju med socialnimi partnerji in ponovno potrdil našo skupno odgovornost za njihovo obravnavo z učinkovitimi in preventivnimi ukrepi.

Študije primerov in anketa projekta so poudarile pozitivne spremembe, povezane z uvedbo digitalnih orodij, spodbudile inovativne prakse poučevanja in učenja ter okrepile občutek skupnosti. Hkrati je projekt izpostavil tudi intenziviranje psihosocialnih tveganj v izobraževalnem sektorju, z dolgoročnimi učinki, ki segajo preko pandemije. Izobraževalci po Evropi so poročali o večji izpostavljenosti psihosocialnim tveganjem, ki vplivajo na njihovo poklicno dobro počutje in predanost. Hitri prehod je prispeval k pojavu tehnostresa in potrebi po zagotavljanju pravice do odklopa, hkrati pa je prinesel trajne izboljšave digitalnih kompetenc ter nove načine sodelovanja in komunikacije.

Sindikati in delodajalci priznavajo, da te izkušnje prinašajo pomembne lekcije. Po eni strani lahko sektor pozitivno gradi na dediščini digitalnih inovacij, okrepljenem sodelovanju in boljšem dostopu do virov, kar še naprej koristi poučevanju in učenju. Po drugi strani pa je treba obravnavati sistemske izzive, kot so pomanjkanje osebja, upad privlačnosti poklica in težave pri ohranjanju ravnotežja med delom in zasebnim življenjem, da bi preprečili in

obvladali morebitno škodo ter zagotovili zaposlovanje in zadrževanje kadra. Najpomembneje je, da je projekt ponovno potrdil, da je dobro počutje izobraževalnega osebja neposredno povezano s kakovostjo izobraževanja in učnimi dosežki učencev. Učitelji in osebje, ki se počutijo podprti, lahko bolje ustvarjajo kakovostna in vključujoča učna okolja. To poudarja skupno odgovornost delodajalcev in sindikatov, da postavijo poklicno dobro počutje v središče izobraževalnih sistemov, podprto z močnim in stalnim socialnim dialogom.

Na podlagi rezultatov projekta APRES COVID se ETUCE in EFEE skupaj zavezujeta:

- Spodbujati razširjanje revidiranih evropskih smernic za preprečevanje in obvladovanje psihosocialnih tveganj v izobraževanju (2025) na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, vključno z vključevanjem njihove promocije v obstoječe strukture socialnega dialoga in projekte varnosti in zdravja pri delu.
- Dati prednost konkretnim skupnim ukrepom za spodbujanje izvajanja revidiranih smernic ter drugih relevantnih skupnih orodij, razvitih v sinergiji s projektom APRES COVID, kot so orodja OiRA za visokošolski in raziskovalni sektor ter evropske večsektorske smernice o nasilju in nadlegovanju s strani tretjih oseb.
- Okrepiti sodelovanje z nacionalnimi člani s pozivom izobraževalnim sindikatom in organizacijam delodajalcev po Evropi, naj aktivno prilagodijo in uporabijo rezultate projekta APRES COVID v svojih kontekstih, s čimer zagotovijo pomemben vpliv na lokalni in institucionalni ravni.
- Nadaljevati skupna prizadevanja za preprečevanje psihosocialnih tveganj v izobraževanju, vključno z iskanjem možnosti financiranja in vzpostavljanjem nadaljnjih partnerstev z relevantnimi akterji na evropski ravni.
- Spodbujati kulturo preprečevanja in spoštovanja v izobraževanju, kjer se psihosocialna tveganja sistematično ocenjujejo in obravnavajo, dobro počutje osebja pa je priznano kot osrednje za kakovost, vključenost in trajnost izobraževalnih sistemov.

***